

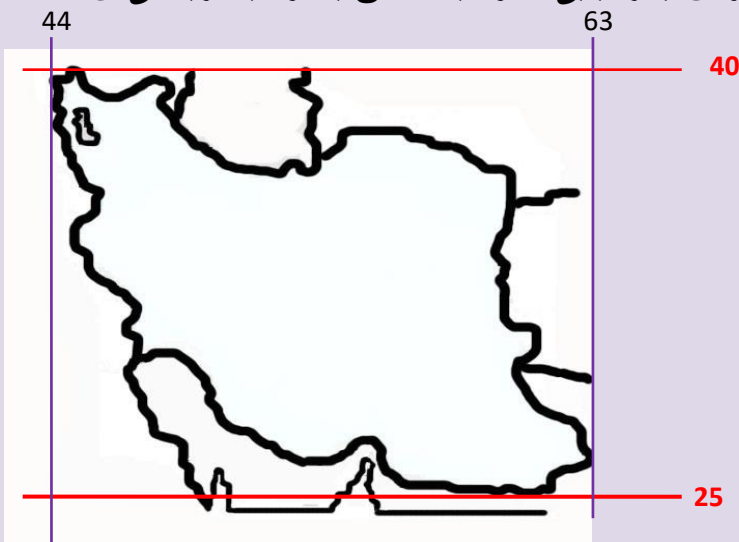
۱ جغرافیای طبیعی را تعریف کنید ؟
به مطالعه ساختار و پراکندگی پدیده های طبیعی سطح زمین پرداخته و در پی یافتن راه حل هایی جهت رفع مشکلات محیطی است.

۲ موقعیت جغرافیایی را تعریف کنید ؟
محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح زمین، موقعیت جغرافیایی آن پدیده است.

۳ موقعیت جغرافیایی هر کشور از چند نظر قابل مطالعه است ؟
موقعیت ریاضی یا مطلق و موقعیت نسبی
به عنوان مثال :

**کلاس شما چند ردیف نیمکت دارد؟ چند ستون دارد؟ شما در کدام ردیف و ستون کلاس نشسته اید؟
با مفهوم موقعیت مطلق یا ریاضی سروکار دارد.**

۴ موقعیت مطلق یا موقعیت ریاضی را تعریف کنید ؟
محل دقیق هر پدیده یا مکان ، با توجه به طول و عرض جغرافیایی ، موقعیت مطلق یا موقعیت ریاضی آن محل است.

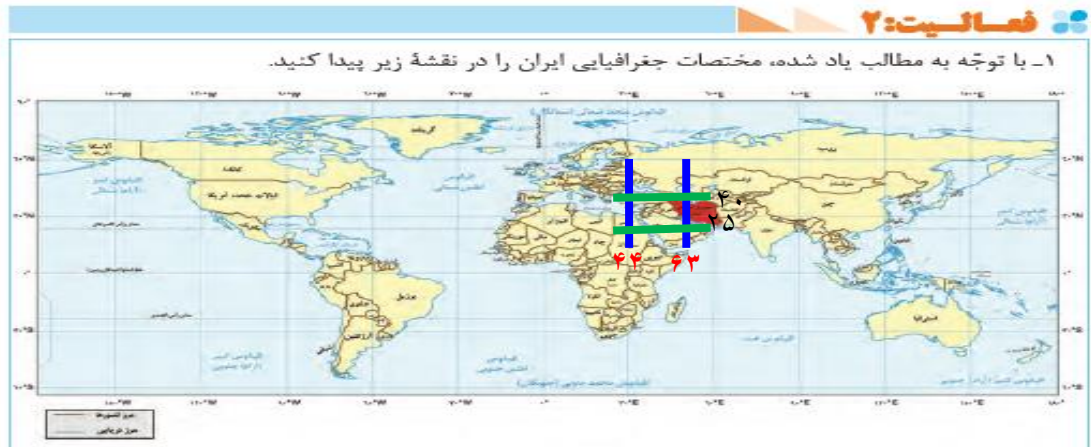

۵ ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی قرار گرفته است.

۶ ایران در ۴۴ تا ۶۳ طول شرقی واقع شده است .

۷ گسترش ایران در عرض های جغرافیایی چه فایده ای به همراه داشته است ؟
به تنوع آب و هوایی منجر شده است .
این تنوع آب و هوایی در نوع تولیدات کشاورزی، محیط زیست و در نهایت پیشرفت کشور ما مؤثر است.

۸

۹

۲- فرض کنید بتوانیم موقعیت جغرافیایی ایران را تغییر دهیم. با توجه به موقعیت‌های ریاضی جدید، شرایط آب و هوایی و ... را در این دو حالت بررسی، و موارد را با یکدیگر مقایسه کنید. در هر گروه یکی از موقعیت‌های فرضی را با موقعیت واقعی ایران مقایسه کنید.

آب و هوا سردتر
میزان بارش بیشتر به
دلیل نزدیکی به
دریاها
پوشش گیاهی
وسیعتر

دمای هوا گرم و مرطوب تر
به دلیل نزدیکی به خط استوا
میزان بارش بیشتر
پوشش گیاهی وسیع تر

۱۰ موقعیت نسبی را تعریف کنید ؟

محل قرار گیری هر مکان ، نسبت به پدیده های طبیعی یا انسانی پیرامون خود ، موقعیت نسبی آن مکان است

۱۱ منظور از موقعیت نسبی یک کشور چیست ؟

محل قرار گیری آن ، نسبت به سایر کشورها ، دریاها ، تنگه ها ، کانال ها ، خلیج ها ، منابع اقتصادی و منابع اقتصادی

ایران در جنوب غربی قاره آسیا و منطقه خاورمیانه قرار گرفته است. به دریای خزر، خلیج فارس، تنگه هرمز و دریای عمان دسترسی دارد. در نتیجه به آب های آزاد جهان متصل است.

۱۳ چرا ایران از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است؟
 زیرا در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، تنگه هرمز و دریای خزر قرار گرفته است.

۱۴ منطقه خلیج فارس از چند نظر دارای اهمیت است؟
 ۱- ارزش و نقش ارتباطی بین قاره اروپا، آفریقا و آسیا
 ۲- بزرگترین منبع انرژی جهان است.
 ۳- یکی از کانون های ثروتمند جهان است و کانون توجه صادرکنندگان کالاها ی صنعتی و غیر صنعتی است.
 ۴- ارزش فرهنگی و سیاسی دارد.

۱۵ در حال حاضر ارزش و نقش ارتباطی منطقه خلیج فارس از چه نظر است؟
 به عنوان حلقه ای از زنجیره ی حمل و نقل نفت و کالا اهمیت خود را حفظ کرده است.

۱۶ چرا منطقه خلیج فارس، منبع انرژی جهان است؟
 زیرا حدود ۶۶٪ ذخایر نفت و ۲۸٪ ذخایر گاز را در خود جای داده است.

۱۷ چرا خلیج فارس به صوت یکی از کانون های ثروتمند جهان در آمده است ؟
به دلیل درآمدها و دلارهای ناشی از صدور و فروش نفت خام

۱۸ چرا منطقه خلیج فارس مورد توجه صادر کنندگان کالاها ی صنعتی و غیر صنعتی است ؟
زیرا یکی از کانون های ثروتمند جهان است و بازار بزرگ مصرف می باشد .

۱۹ چرا منطقه خلیج فارس ارزش فرهنگی و سیاسی دارد ؟
زیرا در مرکز و قلب ناحیه جغرافیایی و سیاسی جهان اسلام قرار دارد.

۲۰ چرا منطقه خلیج فارس در گذشته و امروزه مورد توجه قدرت های جهانی بوده است ؟
زیرا تسلط بر آن موازنه قدرت را در جهان تغییر می دهد.

جدول زیر فقط برای مطالعه و فعالیت در کلاس است.

نام کشور	وسعت (کیلومتر مربع)	جمعیت (میلیون نفر) ۲۰۱۸	تولید نفت (به میلیون بشکه در روز) ۲۰۱۸	ذخایر - میلیارد بشکه ۲۰۱۸
ایران	۱۶۴۸۱۹۵	۸۲	۳/۷	۱۵۷/۸
عربستان	۲۱۵۰۰۰۰	۳۳	۱۱	۲۶۸/۳
عراق	۴۳۷-۷۲	۳۸	۴/۴	۱۴۴/۲
امارات متحده عربی	۸۳۶۰۰	۱۰	۳/۳	۹۷/۸
کویت	۱۷۸۲۰	۴/۵	۲/۷	۱/۵
بحرین	۶۶۵	۱/۵	۰/۴	۰/۱
قطر	۱۱۴۹۳	۲/۷	۰/۶	۲۵/۴
عمان	۳۱۳۴۶۰	۴/۵	۰/۹	۵/۵

فعالیت: ۴

با توجه به اطلاعات جدول رتبه ایران را در هر یک از موارد زیر مشخص نمایید :

رتبه دروسعت : دوم

رتبه جمعیت : اول

رتبه در تولید نفت : سوم

۲۲ تنگه هرمز آبراهه هلالی شکل است که آبهای آزاد اقیانوس هند و دریای عمان را به خلیج فارس متصل می کند.

۲۳ چرا تنگه هرمز مهم ترین آبراهه راهبردی و یکی از گذرگاه های تجاری مهم جهان است ؟
به سبب اینکه دروازه خروجی نفت خلیج فارس است .

شکل ۳- فایق های تندرو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - تنگه هرمز
شکل ۴- کشتی ارتش جمهوری اسلامی ایران - تنگه هرمز

۲۴ چرا دریای عمان اهمیت زیادی برای ایران دارد ؟
به واسطه مجاورت به آب های آزاد، و وجود سواحل با قابلیت های دفاعی مناسب از نظر اقتصادی و نظامی

۲۵ اهمیت دریای خزر برای ایران چیست ؟
بزرگترین پهنه آبی محصور در خشکی به واسطه منابع نفت و گاز تأمین ۹۰٪ از خاویار جهان و دسترسی به بازار بزرگ مصرف ۳۰۰ میلیون نفری کشورهای آسیای میانه

۲۶ چرا مرزها دارای اهمیت هستند ؟
زیرا عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه است و نشان می دهد سرزمین یک کشور تا کجا امتداد دارد .

پاسگاه مرزی

۲۷ ایران بیشترین مرز را با کشور عراق و کمترین مرز را با کشور ارمنستان دارد. و با ۱۵ کشور مرز خشکی و آبی دارد.

۲۸ انواع مرز را با توجه به بیشترین درصد به ترتیب نام ببرید ؟
مرزهای خشکی ، آبی (دریایی) و رودخانه ای

۲۹ در کشور ایران بیشتر خطوط مرزی از نوع خشکی و کمترین آن از نوع رودخانه ای می باشد .

۳۰ اهمیت مرز از نوع راه های آبی چیست؟

امکان روابط بازرگانی یا تجاری بیشتری را فراهم می کند.

۳۱ چرا دسترسی به آب های آزاد برای کشورها دارای اهمیت می باشد؟

زیرا علاوه بر امکان ارتباط با سایر نقاط جهان، دستیابی به منابع غذایی و منابع معدنی و سوخت های فسیلی را نیز فراهم می کند.

شکل ۱۰ - فعالیت های دریانوردی در خلیج فارس و دریای عمان

شکل ۹ - جنبه جایی کالا در اسکله شهید رجایی

۳۲ خطوط هوایی چه امکانی را برای کشور فراهم کرده است؟

دسترسی به سایر کشورهای جهان را امکان پذیر می سازد، و از طریق آن، ارتباط با سایر نقاط جهان فراهم می شود.

۳۳ مرزهای آبی شمال و جنوب ایران چه مزیت هایی برای کشور ما به وجود آورده است؟

امکان روابط بازرگانی و مبادلات انرژی مانند نفت و گاز را برای کشور فراهم کرده است. همچنین در قدرت ملی و سیاست خارجی کشور نیز موثر می باشند.

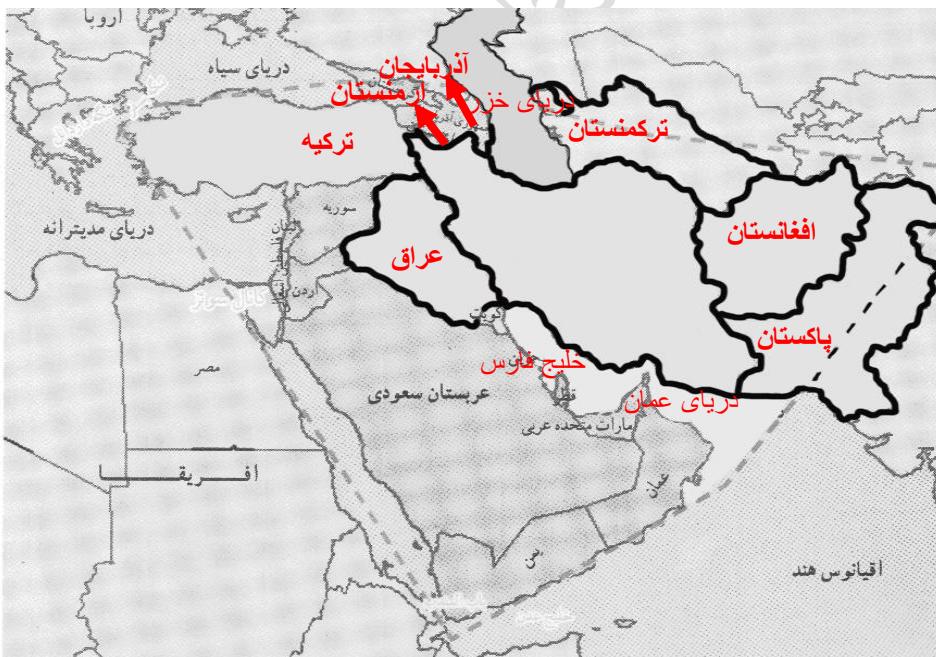
۳۴ چرا تنگه ها، آبراهه های مهم و استراتژیک محسوب می شوند؟

- بیشتر مبادلات انرژی جهان، نظیر نفت و گاز و سایر تبادلات از مسیرهای تنگه ها یا آبراهه ها عبور می کند.

- هر قدرتی که کنترل تنگه و جزایر پیرامون و حاکمیت بر آنها را در اختیار داشته باشد قادر است موازنه قدرت منطقه ای و جهانی را به نفع خود تغییر دهد و می تواند اراده سیاسی خود را در صحنه بین المللی و منطقه ای اعمال کند.

- تنگه ها و آبراهه ها، موقعیت هایی هستند، که در قدرت ملی و سیاست خارجی کشورها تاثیر دارند.

۳۵ محل هر یک از مکان های زیر را بر روی نقشه نمایش دهید:

- عراق
- ترکیه
- افغانستان
- پاکستان
- ترکمنستان
- دریای خزر
- خلیج فارس
- دریای عمان
- آذربایجان
- ارمنستان

۳۶

مرز چیست؟

- ① محل قرار گرفتن هر مکان، نسبت به دیگر پدیده‌ها
 ② محل دقیق هر پدیده یا مکان، باتوجه به طول و عرض جغرافیایی
 ③ مهم‌ترین عامل تشخیص و جدایی هر کشور از کشور همسایه
 ④ محل قرار گرفتن هر مکان و محل دقیق هر پدیده

۳۷

کدام گزینه بیانگر موقعیت نسبی نیست؟

- ① دریا
 ② کانال‌ها
 ③ موقعیت ارتباطی
 ④ منابع اقتصادی

۳۸

چرا ایران از موقعیت ممتازی برخوردار است؟

- ① دارای ارزش فرهنگی و سیاسی مهم است.
 ② دارای بزرگ‌ترین منابع انرژی نفت و گاز جهان است.
 ③ نقش ارتباطی بین سه قاره آفریقا، اروپا و آسیا است.
 ④ در مجاورت خلیج فارس و تنگه هرمز قرار گرفته است.

۳۹

کدام گزینه از دلایل اهمیت خلیج فارس و تنگه‌ی هرمز نیست؟

- ① درآمد‌ها و دلارهای ناشی از فروش نفت و ثروت مهم خلیج فارس
 ② وجود ذخایر عظیم نفتی و گازی فراوان در خلیج فارس
 ③ نقش ارتباطی بین قاره آسیا، اروپا و آمریکا و زنجیره حمل نفت
 ④ دارای ارزش فرهنگی، سیاسی و مرکز و قلب جغرافیای سیاسی

۴۰

داشتن راه‌های آبی، امکان کدام روابط را بین ایران و کشورهای دیگر، بیشتر فراهم می‌کند؟

- ① سیاسی
 ② بازرگانی
 ③ نظامی
 ④ فرهنگی

۴۱

کدام گزینه از مزایای دسترسی به آب‌های آزاد توسط کشورهای هم‌جوار نیست؟

- ① منابع غذایی
 ② منابع معدنی
 ③ سوخت‌های فسیلی
 ④ قدرت نظامی